Egne/kid.

Elly Kirstine Fosgerau
født 23. maj 1925

Erindringer fra min barndom og videre frem

I

Erindring fra min barndom og videre frem:

Jeg blev født den 23. maj 1925, og var den 4. ældste af 14 børn. Vi var 7 piger og 7 drenge.

Jeg kan huske, at min mor lå i barsel-seng, da jeg var 4 år gammel, vi havde da en sygeplejerske, der skulle hjælpe med alt. Jeg syntes hun var sur, jeg tror nok, jeg havde gjort noget i bukserne, jeg kunne jo ikke sige det til mor, at jeg var trængende, hun lå jo inde i sengen, vi havde jo heller ikke et almindeligt toilet, men skulle ud i kostalden ved toiletbesøg, men sygeplejersken var i hvert fald gal på mig.

Da jeg fyldte 5 år, fik jeg en grøn bold i fødselsdagsgave, den var jeg så glad for, thi den var så pæn og blank.

Da jeg var 6 år gammel, begyndte jeg at gå i skole. På grund af, at Esther var den eneste pige i den klasse. Jeg fik lov at sidde og tegne.

I skolen var der kun to klasser, 1. og 2. klasse. I første klasse gik vi, til vi var omkring 10 år gammel, så kom vi op i anden klasse og gik der, til vi var ca. 14 år. Så var skolen slut for vort vedkommende.

Jeg var knap 15 år, da jeg kom i huset som pige hos et ældre par, der boede i en lille landsby, der hedder Halvrimmen, ca. 12 - 13 km fra mit barndomshjem.

Jeg længtes frygteligt hjem, jeg var kun hjemme hver anden søndag, og måtte næsten aldrig gå ud om aftenen, thi det kunne jo hænde, at Søren, som manden hed, blev syg, og så skulle jeg hjælpe Else Marie. Else Marie var ikke gift med Søren, men han var hendes farbror, og Else Marie var husbestyrerinde for ham.

De boede i en stor villa med 2 soveværelser, spisestue og dagligstue, og der ud over en lille stue, som vi sad i hver aften. Jeg sad og broderede, indtil vi skulle have aftenskaffe. Jeg kunne se, hvorledes andre unge cyklede forbi, uden at jeg kunne komme ud og være sammen med dem, jeg tror det var derfor, at jeg længtes hjem.

Da jeg var 11 år gammel, fik jeg ondt i maven. Det var en søndag aften, far og mor var ikke hjemme. Jeg kastede op om aftenen, og jeg kan huske, at jeg sagde til mor, at hun skulle passe på ikke at træde i opkastet. Næste dag havde jeg stadig ondt i maven, far og mor regnede med, at det var en almindelig maveonde, og det var jo ikke noget, man sendte bud til læge om.

Næste dag havde jeg det lidt bedre, jeg sad op i sengen og syede, men så blev det rigtigt slemt om natten. Da far så kom hjem fra mælketuren, blev far og mor enige om, at ringe til lægen. Det var overlægen på

Brovst Sygehus. Han skulle først være færdig med arbejdet på sygehuset.

Han kom hjem til os om eftermiddagen og var straks klar over, at det havde været en blindtarmsbetændelse, og at blindtarmen var sprængt og forårsagede en bughindebetændelse. Han fik rekvireret en ambulance, og jeg skulle straks opereres. Han sagde til far og mor, at det var meget alvorligt, kun 5 af hver 100 patient overlevede, jeg blev straks opereret.

Jeg fik indlagt dræn, og fik saltvands-infusioner i lårene, dette var jo før penicillinen kom frem, så man kan vist godt sige, at det var et mirakel, at jeg kom hjem igen.

Jeg kom på sygehuset den 3.marts og kom hjem den 28. april. En af de sidste dage jeg var indlagt på sygehuset, tog overlægen mig med på stuegang. han var så stolt af, at jeg havde overstået operation og sygdom.

Den første tid efter operationen var jeg meget svag, jeg måtte faktisk lære at gå.

Mens jeg lå i sengen, sang jeg meget, så jeg blev kendt over hele sygehuset.

Far og mor havde et lille landbrug på 25 td. land, jord de selv havde opdyrket. Far måtte først grave al op, for over hovedet at kunne dyrke nogle afgrøder.

Det meste af jorden var sand, så udbyttet var smått. Derfor måtte far foruden at dyrke jorden også køre en mælketur til mejeriet i Tranum. Han kørte også brænde til mejeriet. Brændet hentede han i de store plantager, der er på egnen.

Far fortalte også hvorledes han som 6 - 7-årig kom ud at tjene. Han skulle gå og passe på fårene nede i klitterne. Fridage kendte han ikke til. Undertiden kom han ikke i skole, fordi han skulle hjælpe til ved landbruget.

Når vi børn kom hjem fra skole, måtte vi også hjælpe til i bedriften, far havde jo både mælketuren og brændekørsel. Vi børn måtte luge roer, hjælpe til i høsten, tage roer op, og samle kartofler op med hænderne.

Jeg kan huske at jeg glædede mig om efteråret når vi var færdige med alt ude arbejdet. Om foråret kunne jeg godt være lidt deprimeret, når jeg så frem til alt det arbejde foråret og sommeren førte med sig.

Undertiden gik det heller ikke så godt med landbruget. Far havde vel heller ikke penge til kunstgødning. Far kunne godt tabe humøret, og det gik jo ud over os alle sammen, og mor blev ked af det.
Men vi børn var da sommetider til fødselsdag hos vore skolekammerater og havde også nogle hos os.

Om sommeren var vi med på udflugter til forskellige steder, så kørte vi i jumbe med en hest foran. Vi var en hel skare, og læreren kørte foran, han havde gummihjul på jumben, de andre måtte nøjes med jernringe på hjulene.

Da vi gik i skole tog læreren os undertiden med op i Fosdalen, og underviste os i botanik. Fosdalen, en smeltevandsdal fra istiden, den er fredet og har flere sjældne planter.

Fosdalen var også egnens samlingsted. For eksempel blev der grundlovsdag om eftermiddagen, holdt møde. Om aftenen samledes egnens unge der, så legede vi sanglege. Det kunne godt blive sent. Det skete også at nogle fandt en kæreste en sådan aften at gå tur sammen med ned gennem dalen.
Jeg mindes også den sommer, jeg gik til præst. Jeg blev konfirmeret om efteråret. Men den sommer fik 8 af mine mindre søskende kighoste. Birthe var ganske lille og lå i vuggen. Jeg gik fri, thi jeg havde haft kighoste på samme tid som mine 3 store søskende.

Undertiden måtte jeg blive hjemme fra konfirmationsforberedelsen for at hjælpe mor. Tilmed fik Gunnar en byld i halsen, Henry fik mellemørebetændelse, og midt i det hele fik far blodforgiftning i en tå og kom på sygehuset.

Jeg måtte cykle til Brovst for at besøge far på sygehuset, når mor måtte blive hjemme for at se efter den tre måneder gamle Birthe, når hosten blev for voldsom for den lille.

Men ikke nok med far var på sygehuset, og 8 børn i forskellige aldre med kighoste, der var også en so, der skulle have grise.

Soen måtte Kristine, som hun blev kaldt den gang, og jeg, våge ved om natten. Soen måtte ikke lægge sig på de små grise, så de døde. Det ville jo være et stort tab for far og mor.

Jeg husker også at Ejner, der tjente på en gård længere henne, kom hjem nogle nætter for at våge ved soen.

Minderne er noget mærkeligt noget, pludselig dukker et eller andet frem i erindringen, som det jeg nu vil fortælle.

Da jeg var en seks syv år, ønskede jeg mig en dukke, der havde rigtig hår i julegave. Mor gemte de forskellige julegaver, hun købte til os børn i den nederste skuffe i kommoden, der stod inde i stuen.

En dag listede jeg mig ind i stuen lukkede skuffen lidt op. Jeg følte på pakkerne og i en af pakkerne kunne jeg mærke noget hår, og jeg vidste med mig selv at det var en julegave til mig. Jeg fortrød bitterligt min nysgerrighed. Min juleaften var næsten ødelagt, men jeg kunne ikke fortælle det til mor. Jeg vidste nemlig at hun ville blive ked af det, for mor glædede sig altid til at give os, det vi ønskede.

Vi fik kun en gave hver, og vi havde altid en god juleaften. Far og mor blev gerne siddende på en stol mens vi børn gik rundt om juletræet og sang mange julesalmer, noget jeg altid mindes med glæde.

Juleaften fik vi altid flæskesteg og æblekage.

Om vinteren når der var sne, var vi børn ofte oppe hos nogle af fars og mors nære venner, Peter og Dusine, de boede lige neden for bakkerne også kaldet "bjergene" (morænebakker fra istiden).

Vi legede og kælkede sammen med deres børn, og vi kunne rigtig få fart på, når vi kørte ned af de sneklædte bakker. Vi løb også på isen der hjemme, når frosten dækkede vandhullerne på markerne. Far slog søm under træskoene, så vi rigtig kunne glide på isen.

Undertiden havde vi rigtig megen sne om vinteren. Jeg husker, at far en gang, da driverne gjorde det næsten umuligt at komme frem, tog en rygsæk på nakken og gik op til Tranum for at købe rugbrød. Mange andre madvarer havde vi jo hjemme, såsom kartofler, gulerødder, mælk, æg. Flæsk havde vi jo i saltkarret.

Undertiden kunne det være rigtig koldt, ja op til 20 graders frost. Far fyrede rigtig op i kakkelovnen, og så sad vi og hyggede os. De store børn læste lektier, de små legede. Mor søgte gerne hen i kakkelovnskrogen og strikkede, når hun ikke skulle have en af de helt små op, enten fordi han eller hun skulle skiftes eller mades, og der var jo næsten altid en lille i vuggen.

Jeg havde ofte det job at vugge mine små søskende, samtidig med at jeg sang for dem til de faldt i søvn. Jeg har senere fået fortalt, at da jeg lå på sygehuset med bughindebetændelse, havde far sagt: "Vi får nok aldrig mere Elly hjem til at synge for os", men miraklet skete.

Om sommeren spillede vi bold og legede gemmer. En af os fik et bind for øjnene og en anden førte så vedkommende med bindet for øjnene, lang ud på marken. Her blev vedkommende drejet rundt flere gange. Endvidere skulle han tælle til hundrede før han måtte tage bindet af. Vi andre var løbet hjem, og så måtte han prøve at finde ud af, hvor han befandt sig.

Efter hånden som vi børn voksede op, kom vi ud at tjene, så da Anna, Esther og Ejner var kommet ud at tjene, og jeg var den største der hjemme. Så måtte jeg og de næstældste passe de små, når far og mor en aften var til fødselsdag eller blot henne for at besøge, nogle venner eller naboer.

Det gjaldt om at få de helt små i seng og få dem til at sove, så vi andre kunne komme til at lege. Vi byggede huse af nogle byggeklodser, og klippede mennesker ud af pa-

pir, og sommetider brugte vi fars aflagte patroner, som var far, mor og børn, og så besøgte vi hinanden.

Jeg kan huske Kristine altid ville være lærer Jørgensen, ham så vi jo meget op til, han var for os både en stor mand og rig, og vi respekterede ham. En af os andre var så præstefamilien eller gårdmand.

Vi tre store var Lilly, Kristine og jeg, vi var også ovre at besøge vor nabo " Peters", de havde tre piger på vores alder. Der ovre fik vi lov til meget mere, end vi fik lov til der hjemme.

Da Henry blev født, husker jeg, at vi, det var sikkert Esther, Kristine og jeg, var oppe hos bedstefar og bedstemor. De boede den gang i Ejstrup. Vi var gående der op, og senere kom bedstefar og fortalte os, at der var kommen en stor dreng henne fra "bakkerne" til os der hjemme. Så kom vi hjem for at se vor lille bror, det var en begivenhed, at der kom en dreng, for vi var den gang fem piger og en dreng. Så lille bror var velkommen, men så kom der en dreng mere, inden der igen kom en pige.

Jeg fik lov til at passe de små og ligeledes at skifte ble på dem, det var Anna ikke så meget for. Derfor var det gerne mig der kom til det.

Esther var vist ikke mere end 9 år, da hun kom hos nogle mennesker, der selv havde børn. Esther skulle hjælpe med at passe disse børn. Hun sov også der henne om natten og gik i skole derfra, men hun har også fortalt mig at hun længtes hjem.

I Vilsbæk ikke langt fra Brovst tjente Esther og jeg på nogle gårde. Jeg var 17 år og Esther 19 år, vi fulgtes altid ad hjem, når vi havde fri hver anden søndag. Jeg mindes, at vi under krigen kørte forbi barakkerne, hvor de tyske soldater gik vagt. De generede ikke os piger.

Esther og jeg fulgtes også ad til K.F.U.K. møder, og til de fælles møder K.F.U.K. og K.F.U.M. holdt. Vi gik også til aftenskole i Fredensdal, hos lærer Christensen, der nu bor her i Dianalund.

Jeg har fortalt ham, at jeg og min søster Esher har gået til aftenskole hos ham, medens vi var unge, og han var lærer i Fredensdal. Han kunne godt huske det.

Jeg synes det var en god tid. Jeg tjente også i Skræm og Bonderup et par år. Den gang var det Kristine og jeg der fulgtes hjem, vi havde 15 km til vort hjem i Tranum. Jeg husker, at vi en gang, da der var så meget sne, at vi ikke kunne cykle men måtte gå de 15 km for at komme hjem til Tranum.

Vore cykler var monterede med faste dæk, de var ikke videre behagelige at cykle på, men det gik da.

I Bonderup og Skræm var der mange unge at komme sammen med. Jeg husker, at vi en vinter kørte i kane med to heste for til en gård, der hedder Vester Kjeldgård.

På Vester Kjeldgård blev der om sommeren holdt sommerlejr for unge piger, og om vinteren vinterlejr for unge mænd. Jeg tror, det var Ejner vi skulle besøge ved et åbent hus arrangement. Der traf jeg for første gang Ejners kæreste, Lis. Lis er far og mors første svigerbarn.

Så kommer jeg tilbage til den tid, da jeg var omkring 14 år.

Krigen var endnu ikke kommet til Danmark, men vi havde fået rationeringsmærker. Jeg var bange for at vi ikke kunne holde min konfirmationsfest på grund af rationeringen. Specielt sukker og melrationeringen. Men som følge af, at vi var så mange derhjemme gik det godt. Jeg fik en god konfirmation, og også en fin konfirmationskjole.

Den 9. april kom krigen så til Danmark, vi så så mange lavt flyvende flyvemaskiner, jeg husker mor var så trist til mode. Vi var jo mange der hjemme. Ingen vidste, hvordan tiden ville udvikle sig.

Jeg mindes at Anna holdt fødselsdags fest og havde nogle unge mennesker hjemme hos far og mor. Vi var ude en tur, inden vi skulle have kaffe. Pludselig blev lyskasterne på flyvepladsen i Ålborg tændt og lyste hen over vort hus. Der var ca. 40 km fra Ålborg. Vi blev alle så sært til mode og troede, at nu var det helt galt. Vi havde næsten ikke lyst til at drikke kaffe.

Vi fik også et legitimationskort, som vi altid skulle have på os, når vi var ude. Undertiden var der også udgangsforbud. Vi skulle være inde inden kl. 21.

Der var også udgangsforbud en sommeraften, jeg skulle hjem til far og mor fra Skræm. Jeg kunne ikke nå hjem til tiden, så jeg kørte til Årup ved Skovsgård, hvor Anna var husbestyrerinde hos Martin Haverslev. (Det var for resten Frimodts svigerfar).

Der nåede jeg lige til inden kl. var 21. Jeg sov så hos Anna om natten og kørte hjem til far og mor dagen efter.

Da tyskerne kapitulerede den 5. maj 1945, tjente jeg hos en skomager i Bonderup.

Jeg var til håndbold den 4. maj om aftenen, og der blev snakket meget om, at nogle havde hørt, at tyskerne havde kapituleret i Danmark og Norge, men det var ikke rigtig blevet bekræftet. Vi hørte det i radioen om morgenen den 5. maj.

Danmark var igen frit, og flagene gik til tops, og der blev sat tændte lys i vinduerne.

Om morgenen var det mit arbejde at støvsuge, men så sagde Jens Nielsen, som skomageren hed, sluk den støvsuger nu skal vi høre radio.

Der gik mange år, inden vi igen kunne købe alle ting. Ikke engang da Ebbe blev født 1952, kunne vi få rigtig babytøj. Jeg fik noget brugt tøj af Esther. Vi fik også deres barnevogn, som de havde benyttet til Bente og Kurt, den brugte vi så til Ebbe, Berit og Arne.

Til Benny købte vi senere en anden brugt barnevogn. Vi købte den af maler Brøndums, og de købte den senere tilbage.

I 1946 var jeg elev på Haslev Højskole i 3 måneder.

Fra skolen tog jeg hjem og havde noget løst arbejde. Jeg var hjemme til oktober 1946. Derefter rejste jeg igen til Haslev Højskole, hvor jeg havde fået plads som pige et år.

Vi var 10 piger, som alle havde været elever på skolen. Vi havde en pragtfuld tid. Vi havde fri hver anden søndag, og der var vi altid 5 sammen. Vi spiste på skolen, og kunne ellers gøre, hvad vi ville.

Vi gik tit ture i skoven sammen med karlene på gården, som hørte til skolen. Der boede også to seminarister på skolen. De var også med på vore ture. Jeg tror nok, at den ene af dem, var forelsket i mig, han skulle altid gå nær op af mig. Men jeg var nu ikke forelsket i ham. Han drillede mig altid, men det var nu den bedste plads, jeg har haft.

Jeg rejste så hjem oktober 1947 og boede hjemme indtil jeg rejste til København. Jeg have fået plads som kokkepige på Mændenes Hjem.

Da jeg var hjemme i oktober, blev mor indlagt på Finsen, med en sygdom, der kaldes Lupus. Jeg holdt hus for far og passede det hele, både madlavning, rengøring, vask og stopning af strømper. Der gik vist tre uger eller mere, inden mor kom hjem igen. Mor kom hjem ca. 14 dage før jul, jeg kan huske at Grethe og jeg havde tapetseret det lille værelse ved siden af stuen til mor kom hjem.

Far havde sagt til mor, at jeg havde gjort det godt, og lavet god mad,

Første gang mor var indlagt på Finsen var det Lis der var hjemme, der var Harry ikke mere end 1 år gammel. Det var meget svært for mor at tage af sted, men jeg ved også, at Lis gjorde det så godt. Hun ordnede det hele i hjemmet, og Harry fik lært at gå, inden mor kom hjem.

Jeg forblev som kokkepige på Mændenes hjem i 1½ år, derefter fik jeg en stilling som kokkepige på frk. Schneiders Børnehjem i Skovshoved. Der var jeg og så i 1½ år.

Jeg blev imidlertid syg. Fik myoser og kom på sygehus. Fra

sygehuset fik jeg en lettere plads i Hellerup hos en enkefrue, der var protokolsekretær i folketinget. Hun boede i en villa, jeg skulle passe huset. Fruen var jo hele dagen på arbejde i rigsdagen. Jeg skulle købe ind, lave mad og passe den lille hund.

Derefter kom ned på Kolonien som kokkepige på Søsterhjemmet. Her arbejde jeg til vi (Elly og Hagbard) selv stiftede hjem.

Vi lærte hinanden at kende på Mændenes hjem. Hagbard arbejdede på hjemmets kontor og jeg i spisehusets køkken. Hagbard kom ofte ned og spiste middagsmad. Så jeg har lavet meget mad til ham, før vi blev gift.

Ja nu kommer jeg så i tanker om den tid, jeg var hjemme og passe hus for far, da mor var indlagt på Finsen.

Far stod sommetider op ved fem tiden om morgenen. Han skulle op i "bakkerne" og se om ræven kom på skudhold. Så stod jeg også op, og så sad jeg og stoppede de mindre søskendes strømper, indtil jeg skulle kalde på dem, der skulle i skole, de skulle jo have deres morgenmad, og der skulle smøres en madpakke til dem.

Da mor var blevet udskrevet og skulle komme hjem, da sagde far, at jeg gerne måtte tage med til Ålborg for at hente mor, hun skulle komme med toget fra København. Vi var alle glade for at få mor hjem igen.

Nogle af de første år far og mor var gift, (det jeg vil fortælle er fra den tid vi kun var en fem seks børn).

Vi var flere gange henne hos bedstefar (morfar, mormor var død) og hans husbestyrerinde Marie Ørtoft for at holde juleaften.

Mor har fortalt, at mormor døde, da jeg var ca. 1½ år gammel, så jeg kan ikke huske hende, men jeg kan huske at vi havde nogle rigtig gode juleaftner. Vi fik så meget godt der henne.

Jeg var også der henne flere gange medens Marie var husbestyrerinde for morfar.

Jeg mindes også, den gang morfar var død og skulle begraves. Jeg var derhenne og hjalp med til at pudse nogle sølvlysestager, der skulle bruges ved morfars begravelse. Morfar døde i februar måned, jeg var med til begravelsen. Jeg husker at vejen op gennem Fosdalen var så glat, at hestene døjede med at trække vognene. Morfar blev begravet på Lerup kirkegård.

Min morbror Kristian og hans kone Stense overtog gården efter morfar, jeg kan også erindre at jeg var henne hos dem og hjalp til i marken.

Så pludselig dukker der ting op i erindringen, da Ejner var 11 og jeg syv år gammel. Vi var med far og mor i Ålborg til en udstilling i "Kilden".

Ejner skulle egentlig have været med skolen til Ålborg, men han var syg. Derfor ville far og mor give ham en tur til udstillingen, og så fik jeg lov til at komme med.

Jeg var lige ved at blive væk for far og mor, der var så meget at se på i så mange forskellige rum.

Som børn blev vi også undertiden sendt op til brugsen i Tranum by, en tur på to tre kilometer. Vi havde nogle æg med der op og fik nogle varer med tilbage.

Mor havde skrevet op i købmandsbogen, hvad vi skulle have. Brugsen købte æggene, og æggenes pris blev skrevet ind i bogen, og ligeledes varernes pris, og så blev mellemværendet gjort op en gang om måneden.
De første år vi var gift, var det småt med pengene. Jeg husker for eksempel et af de to første år vi var gift, vi var inde i København hos Esther og Johs. for at holde juleaften. Vi blev vist der inde til 2. juledag.

Vi havde billetter med toget til Sorø, men der ud over havde vi kun nogle få kroner. Da vi kom til Sorø om aftenen var toget så forsinket at rutebilen til Munke-Bjergby var kørt fra stationen i Sorø.

Stationen ligger som bekendt et par kilometer uden for Sorø By, vi begyndte så at gå ind mod byen, vi havde ikke så mange penge, at vi kunne hyre en taxa. Ebbe var kun et par år, og kunne ikke gå hele vejen, så vi måtte sommetider have ham op på armen. Jeg var højgravid med Berit, og vi havde også en kuffert med tøj.

Vi nåede dog ind til rutebilstationen for at finde ud af at rutebilen også var kørt der fra. Vi havde dog så mange penge, at vi kunne prøve at ringe til vore gode venner Kaj og Else i Munke-Bjergby. De havde en gammel bil, men ingen telefon, så vi måtte ringe til naboen og få dem til at spørge Kaj, om han ville hente os ved rutebilstationen i Sorø. Det gjorde han gerne, så vi kom godt hjem.

Som sagt, vi havde ikke mange penge at rutte med de første år. Jeg kan huske, at vi somme tider købte 250 gr. oksefars, som jeg lavede millionbøf af. Det skulle slå til i 2 dage.

Børnetøj fik vi meget af inde fra Ejner og Lis, deres børn var lidt ældre end vore børn. Når tøjet blev lidt for småt til dem, var Lis altid parat til, at vi skulle have det aflagte tøj, det var både vi og vore børn glade for.

Ligeledes var der kun penge til små julegaver, men jeg tror, at vore børn syntes, de havde nogle gode juleaftner.

Da Benny var syv år og begyndte i skolen, begyndte jeg med noget morgenarbejde i Effatas køkken. Til at begynde med drejede det sig om 1½ time fra

kl. kl. 6,30. Senere blev det fra 6,30 om morgenen til kl. 10. Det gav jo da lidt ekstra penge.

Jeg var på Effata i 5 år. Derefter kom jeg over i kantinen i 9 år, derefter fik jeg noget rengøringsarbejde i 1½ år.

Jeg blev syg, jeg fik en slem lungebetændelse, der ikke rigtig ville gå væk igen, derfor kom jeg på sygehuset. Der fik jeg intravenøs antibotica. Selv om selve lungebetændelsen forsvandt, ville lægen ikke raskmelde mig.

Jeg gik på sygedagpenge, og blev afskediget på grund af sygdommens varighed. Da jeg blev helt raskmeldt gik jeg på dagpenge fra fagforeningen, indtil jeg som langtidsledig fik et arbejde på Amtsplejehjemmet.

Jeg var der i 8 måneder 4 timer dagligt. Det var et godt arbejdssted, hvor jeg var glad for at være. Jeg kom derefter på førtidspension indtil jeg blev 67 år og blev folkepensionist.

Da vi boede i Munke-Bjergby, havde vi en kælderlejlighed, med stue og køkken i kælderen. I køkkenet var der stengulv og der var opstillet et gammelt komfur. Vi havde nu nogle flaskegasapparater, stillet oven på komfuret.

Vi havde så et værelse oppe på 2. sal. Værelset brugte Hagbard, når han skulle sove om dagen. I den første tid vi var gift, var han nattevagt på Kolonien.

For det meste sov jeg nede i stuen. Der havde vi en dobbelt sove-ottoman og også trægulv. Vi fik Ebbe medens vi boede i Munke-Bjergby. Han er født i en kælder. Toilet havde vi ude i gården.

Efter vort sølvbryllup i 1977, har vi været på flere udenlandsrejser.

Den første tur gik til Rom, vi var først i Rom i 8 dage, da så vi det gamle Rom, med Colosseum, Forum Romanum, Peterskirken og andre flotte kirker. Fra Rom kørte vi bus til Sorento i nærheden af Napoli. Vi var i Pompei, oppe på Vesuv, en køretur fra Pompei tilbage til Sorento. Der var 1014 hårnålesving. Vi sejlede også til Capri.

Senere besøgte vi Sicilien, Østrig, Ægypten, Israel, Grækenland, Marokko, Lanzarote og Tenerife.

1996 blev året hvor vi igen besøgte Rom. Turen var tilrettelagt og ledet af pastor Eilif Christensen, Herlufholm, tidligere Tersløse. Det blev alle tiders tur. Vi var 22 med på turen, og selv om vi var vidt forskellige, både af uddannelse og miljø, havde vi alle tiders tur.

Vi spiste f.eks. sammen, selv om det jo var sådan, at det kunne vi gøre som vi ville. Eilif kendte altid et sted,

hvor vi kunne spise. Han havde besøgt Rom mindst 25 gange.

Eilif kendte byen, og kendte mange mennesker. Han kendte blandt andet en dansk dame ansat i Vatikanet hun fik hele rejseholdet anbragt i forreste række ved pavens søndagsmesse på Peterspladsen foran Peters Kirken. Paven var underrettet om vor tilstedeværelse og sagde på dansk: "Hils i Slagelse".

Den sidste aften vi var i Rom, spiste vi som sædvanlig sammen og fulgtes i samlet flok. Vi gik fra restaurationen hvor vi havde spist til Trevi Springvandet. Her kastede vi en mønt over venstre skulder ud i bassinet foran Trevi Springvandet.

Senere mødes vi igen et sted i Rom. Tre unge piger, (to læger og en "bedemand") havde lavet en laurbærkrans og så blev Eilif og Karen Margrethe kronet. En tur vi mindes med glæde.

Nu tager vi kun til Jylland, hvert år er vi til en højskolesammenkomst. En eller måske to af os tidligere højskolekammerater tilrettelægger festen. Vi mødes til frokost, som vi betaler hver for sig. Måske er der en lille udflugt om eftermiddagen, ellers mødes vi på et hotel eller kro til middag.

Undertiden går vi en lille aftentur eller sidder blot og snakker. Vi overnatter på hotellet, spiser morgenmad sammen og drager så hjem ad igen.

Vi har det hyggeligt sammen, men det skal jo ikke være for anstrengende. Vi er alle over 70 år.
Nu nyder vi vort otium, Hagbard er med i en teatergruppe, de laver nogle sketch`s, synger nogle sange eller fortæller en historie.

Jeg går til sang en eftermiddag om ugen. Det foregår i Oasen, og om onsdagen er jeg i Degneparken, begge steder er kommunale. Oasen er et samlingssted, hvor der er forskellige aktiviteter. I Degneparken, er der pensionistboliger, fysioterapi og billard. Man kan også spise der og købe en kop kaffe. Der er også frisørsalon og fodpleje. Jeg plejer at tage en gang vandmassage, og drikke en kop kaffe mens jeg taler med nogle bekendte.

Jeg plejer også at besøge en ældre kone, der har en lejlighed på I. salen, en slags besøgsven.

Om vinteren går jeg til gymnastik, der er heldigvis noget at komme til.

I Ældre Sagen var vi til fest grundlovsdag, vi mødtes til spisning kl. 18. Efter middagen var der dans til kl. 23, hvor festen sluttede. Der er jo også de forskellige fødselsdagsfeste og konfirmationerne i familien, er heller ikke forbi.

Da jeg var 1½ til 2 år gammel, kunne min mor en dag ikke fin-

de mig, men da hun så til sidst kiggede ind i spisekammeret, sad jeg der inde bag ved døren og spiste fløde. Mor havde stillet en fad mælk der ind, for at der skulle dannes fløde.

Jeg har nu skrevet nogle af mine erindringer fra min barndom og frem i tiden, men der er selvfølgelig noget I andre husker, som jeg ikke har fået med.

I der er yngre har selvfølgeligt oplevet noget, som jeg ikke har oplevet, ved det at jeg kom ud at tjene.

Anna og Ejner husker sikkert noget, som jeg ikke husker, men det må de så komme med.

Nu troede jeg, at jeg var færdig med mine skriverier, men så pludselig dukker der nogle ting frem.

Lige efter den tyske besættelse, skulle vi have mørkelagt vore vinduer. Far købte nogle sorte rullegardiner, og da han havde fået dem sat op, var vi ude for at se om der skulle være lys-striber. Der måtte ikke være en sprække at se. Hvis englænderne kunne se lys kunne de tro, at det var tyske barakker, og bombardere os.

Jeg kan også huske, at far og mor sommetider havde besøg af Peter og Dusine om aftenen, og så spillede de æsel. Vi store fik undertiden lov til at være oppe og være med til at spille. Det syntes vi var vældig sjovt.

Æselkortene brugte vi også til at spille fjols med. Sommetider havde vi moster Petrea på besøg, hun var så med til at spille fjols, men hun blev helt gal, når hun blev fjols. Far råbte gerne højt, og så blev hun så forskrækket, og det morede os meget.

Moster Petrea havde aldrig været gift, og hun var nok lidt metalt tilbage.

Da vi var børn gik vi i søndagsskole, vi var gene en tre stykker afsted, der skulle jo også være nogle hjemme til at se efter de små. Mor havde gerne noget hun skulle have ordnet, ud over at lave middagsmaden færdig til vi andre kom hjem.

Søndagsskolen blev holdt i missionshuset i Tranum, derfra og hen til farfar og farmor var der ganske kort, så vi gik næsten altid der hen en tur.

Farmor havde altid et stykke franskbrød med marmelade, hvis hun ikke havde et stykke kage. Vi glædede os altid til det lille besøg.

Jeg husker også, at farmor kom hjem til os med en kurv fyldt med kage og andet godt. Det var ikke altid, at farfar vidste, hvad hun havde i kurven. Han kunne godt være lidt mere nærig.

Efter at farmor var død, blev Grethe født. Farmor hed Margrethe, og Grethe skulle kaldes op efter hende, og det

blev farfar så glad for. En tid efter kom han med en gave til Grethe, vist nok et par hjemmesko, og det var en stor gave for farfar, han gav ikke så meget væk.

Jeg var med til farfars begravelse. Jeg kan huske, vi så ham ligge i kisten, det var jeg godt ikke så glad for. Jeg syntes, at jeg, når jeg var kommet i seng og det var mørkt, så ham ligge i kisten. Det var første gang, jeg så et dødt menneske.

Far og mor var jo kristne mennesker. I Tranum betyder dette, at man hører til i indremissionske kredse. Vi kom også sommetider med til møde i Missionshuset.

Da vi var kommet ud at tjene, og vi kom hjem om aftenen, så havde far og mor sommetider besøg af nogle venner, der i blandt vor lærer. Han var meget god til at synge, og vi sang altid, når vi var hjemme en aften.

Mor og far bad også til Gud for os alle, og jeg kan især huske, at da far var død, og mor var alene, har hun fortalt, at hun altid bad for os alle. Det samme gjorde de, da vi var børn, og jeg tror det hjalp dem til at de kunne få det til at gå for os alle. For det var sommetider meget småt med pengene, men der blev altid et råd.

Mor syede meget tøj til os, af noget gammelt tøj hun fik foræret, men en gang til jul kan jeg huske, at mor havde købt noget nyt stof. Det var rødt, og af det syede hun 3 nye kjoler, en kjole til Lilly, Kristine og jeg. Vi var vældig glade for at få dem på til julefesten, der blev holdt i skolen. Vi var også til søndagsskolens julefest i missionshuset.

Jeg mindes også den gang en tre fire stykker af os børn var blevet så store at vi fik lov til at være oppe, når far og mor havde besøg af nogle naboer.

Far fortalte soldaterhistorier, men enten vi var oppe eller var gået i seng, så stod døren mellem stuen og soveværelset åben. Vi kunne høre far fortælle, og vi syntes det var vældig sjovt at høre på.

Jeg husker også far og mor fortalte om den tid, de var kærester, når de skulle besøge hinanden, måtte de jo gå, dengang havde piger og karle ikke cykler.

En gang var far og mor gået forkert af hinanden, de var begge gået for at besøge den anden, men var kommet forbi hinanden, uden at opdage det, men fandt dog til sidst sammen.

Når far eller mor havde fødselsdag, kom gæsterne altid af sig selv, ingen var inviteret, men venner og naboer kom, og fødselsdagbarnet var altid klar over hvem og hvor mange, der ville komme.

Mor bagte en fire fem slags kage og der iblandt altid lagkage, kaffen blev først serveret hen ved 10 tiden om aftenen, og så gik snakken ellers, og det kunne godt vare ved til midnat.

Da far og mor havde guldbryllup, stod dette i avisen, så blev der lagt en liste i brugsforeningen, og så kunne gæsterne skrive sig der på, guldbrylluppet blev holdt på Brovst Hotel og der godt 100 gæster.

På samme vis blev mors 80 års fødselsdag også averteret og holdt på Brovst Hotel, da var der også 100 gæster. Mor var mærket af sygdommen, men hun holdt alligevel ud til det sidste.

Vi har også besøgt vore tyske venner, Marlis og Hermann, så vi har været i Tyskland mange gange. Benny var kun 1½ år første gang vi var i Tyskland, men da var vi blot i Slesvig.

Marlis og Hermann har 2 børn Karin og Henning. Det er over 30 år siden vi, at første gang besøgte hinanden. Hermann var med et hold ny uddannede diakoner på besøg på Filadelfia.

Hermann og en anden diakon hjemme hos os til aftenskaffe. De tyske diakoner var fordelt på forskellige hjem, for at de skulle opleve, hvordan danske diakoner boede og levede. Vi fik så Hermanns adresse, og vi begyndte at skrive sammen og senere besøgte vi hinanden.

Vi var til Karins barnedåb, Berit var med, hun skulle være gudmor for Karin. Vi med toget til Bilefeldt, Marlis og Hermann boede da i Luthershof, og Karin blev døbt i kirken i Eckardstheim.

Berit og Erik samt vi gamle var inviteret til Karins konfirmation. Det var meningen vi skulle køre sammen i Berits og Eriks bil, men aftenen før, vi skulle afsted, fik Berit en slem lungebetændelse med over 40 grader i feber. Vi kørte så alene men måtte låne Arnes bil, fordi vor egen ikke var hel i orden.

Vi var også med toget, da vi var til Hermanns og Marlis´s sølvbryllup. Undertiden har vi boet hos dem 4 - 5 dage.

Nu er deres børn jo voksne, Karin er ergoterapeut og bor i München, hun har en dreng, der nu er 3 år gammel. Han blev født med en hjertefejl, og er opereret flere gange og menes nu at være rask.

Henning er kemiingeniør og arbejder inden for farveindustrien.

Sammen med Ebbe og Kirsten har vi besøgt Marlis og Hermann i deres weekend Haus i Bensersiel, der ligger oppe ved Nordsø-kysten, ca. 400 km fra Gütersloh.

Marlis og Hermann har været med til flere af vore fester, runde fødselsdage, sølv- og guldbryllup.

Og så til slut på dette snart lange beretning, så vil jeg sige til jer børn, at hvis vi ikke har opdraget jer på den rigtige måde, så vil vi ønske, at I tilgiver os.